

Sociale uitsluiting en sociale onzekerheid: hoe ver reikt onze ambitie?

Frank Vandembroucke

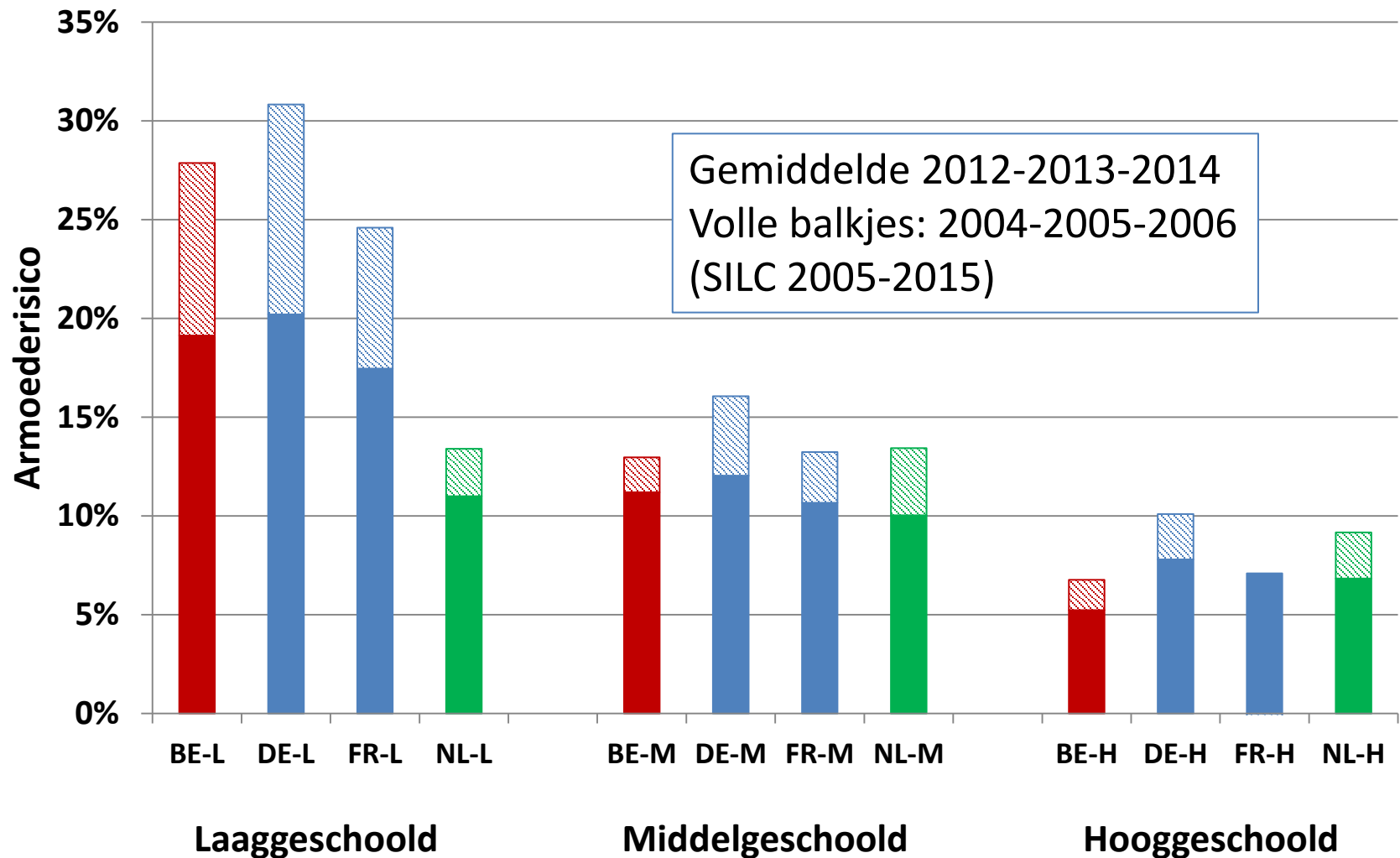
Lezing Directieseminarie Emmaüs

Antwerpen, 27 september 2017

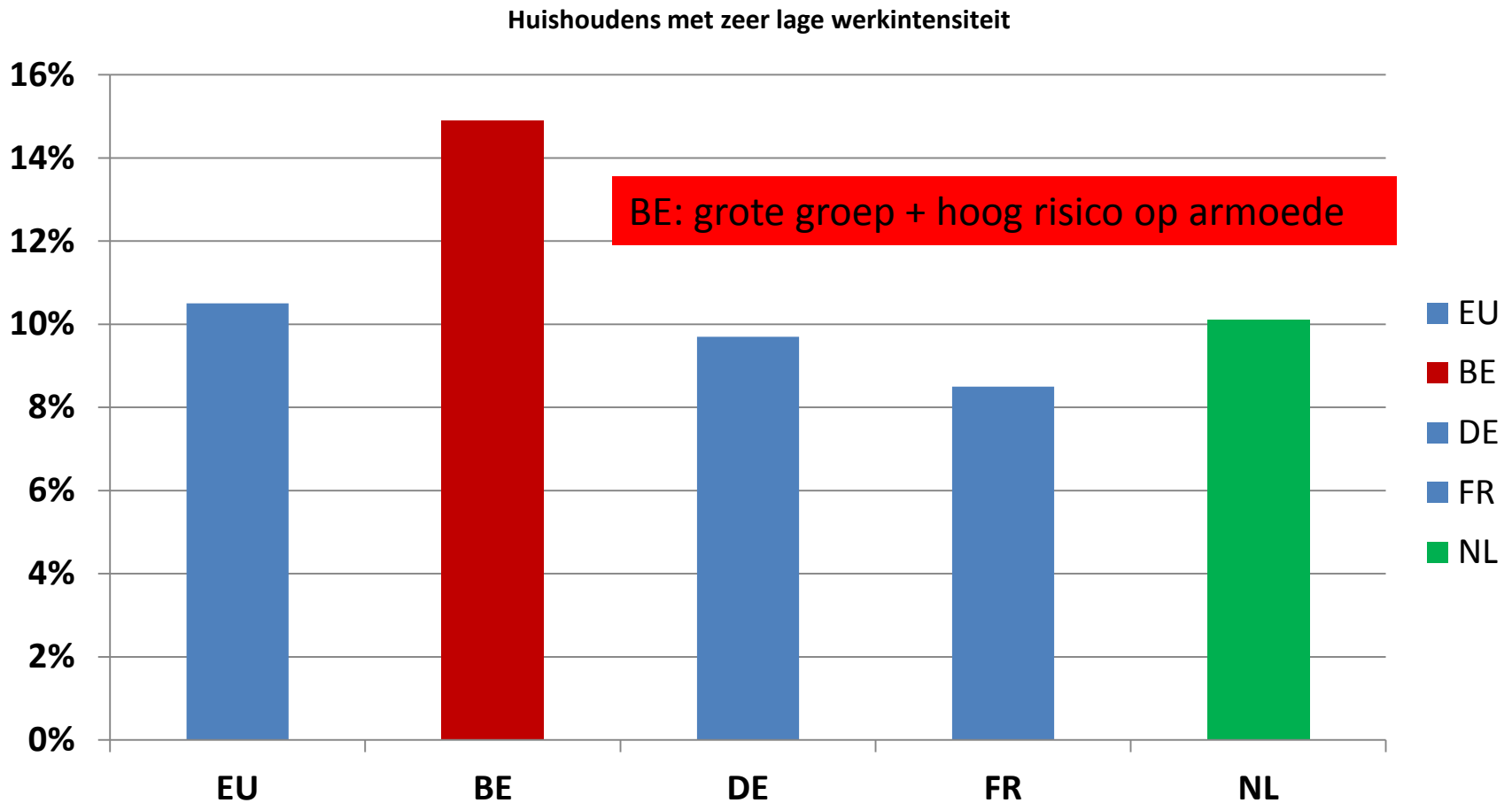
Structuur

- Sociale uitsluiting (arbeidsmarkt)
- Sociale onzekerheid (pensioendebat)

Uitsluiting: opleiding en armoederisico

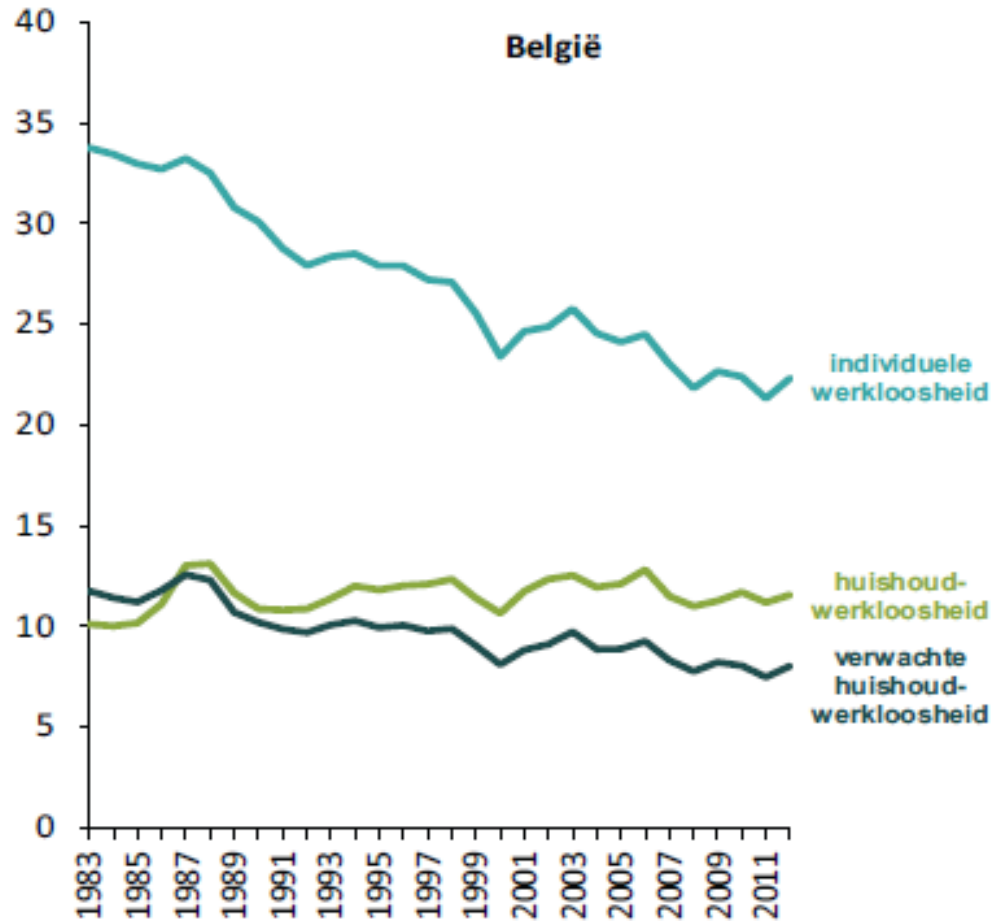

Aandeel mensen (beneden 60) in een zeer werk-arm huishouden, 2014

Bron: SILC 2015

Individuele werkloosheid en huishoudwerkloosheid

Polarisatie

- Individuele werkloosheid

=> 'verwachte huishoudwerkloosheid'

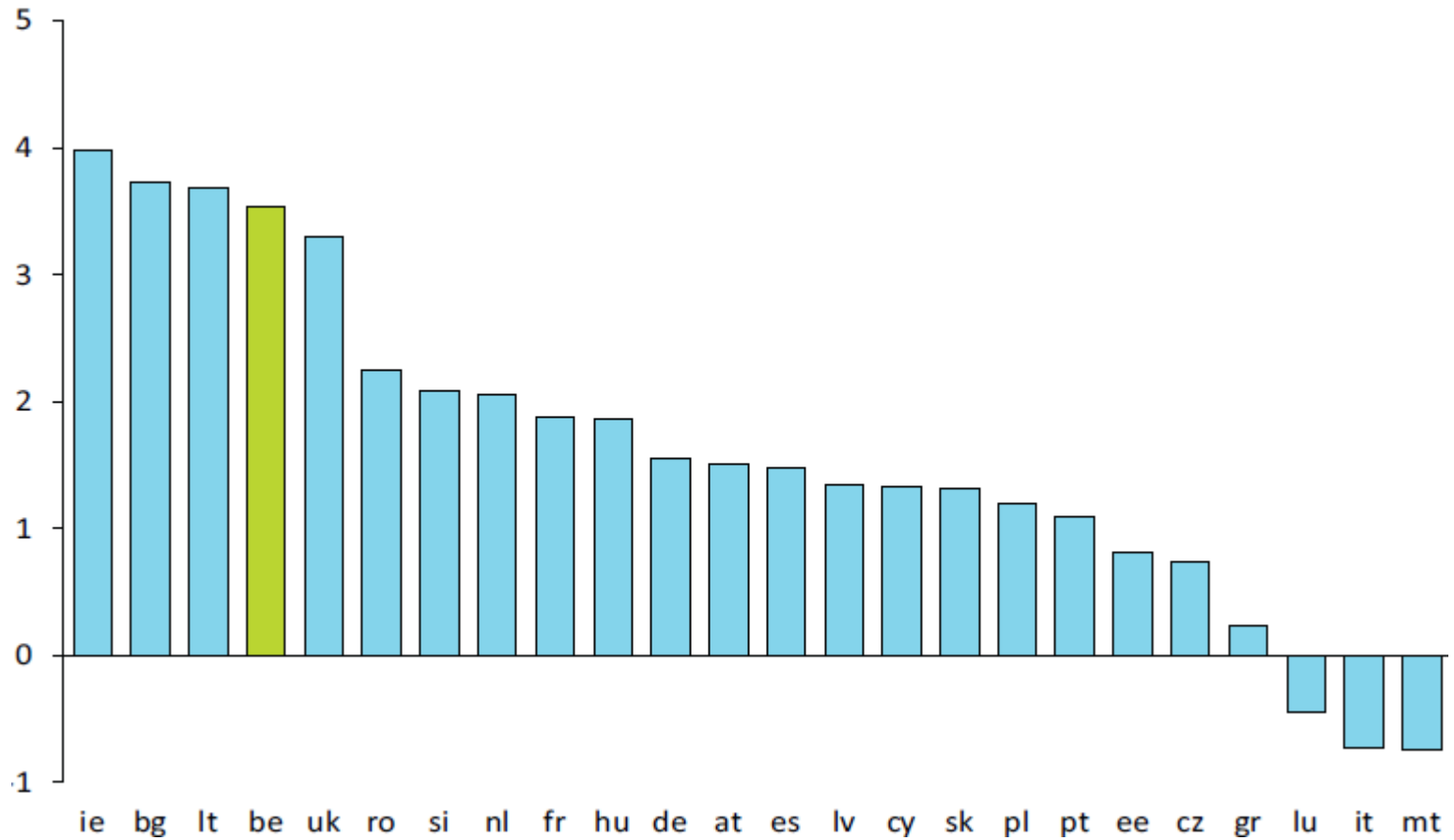
- veronderstelling: jobs zijn *random* verdeeld over huishoudens
- verwachte huishoudwerkloosheid hangt af van de grootte van de huishoudens:

- alle huishoudens = alleenstaanden: verwachte huishoudwerkloosheid = individuele huishoudwerkloosheid
- alle huishoudens = koppels: verwachte huishoud werkloosheid = (individuele werkloosheid) * (individuele werkloosheid)

- Polarisatie =
geobserveerde huishoudwerkloosheid – verwachte huishoudwerkloosheid

Niveaus van polarisatie

(Figuur 4, Corluy & Vandenbroucke)

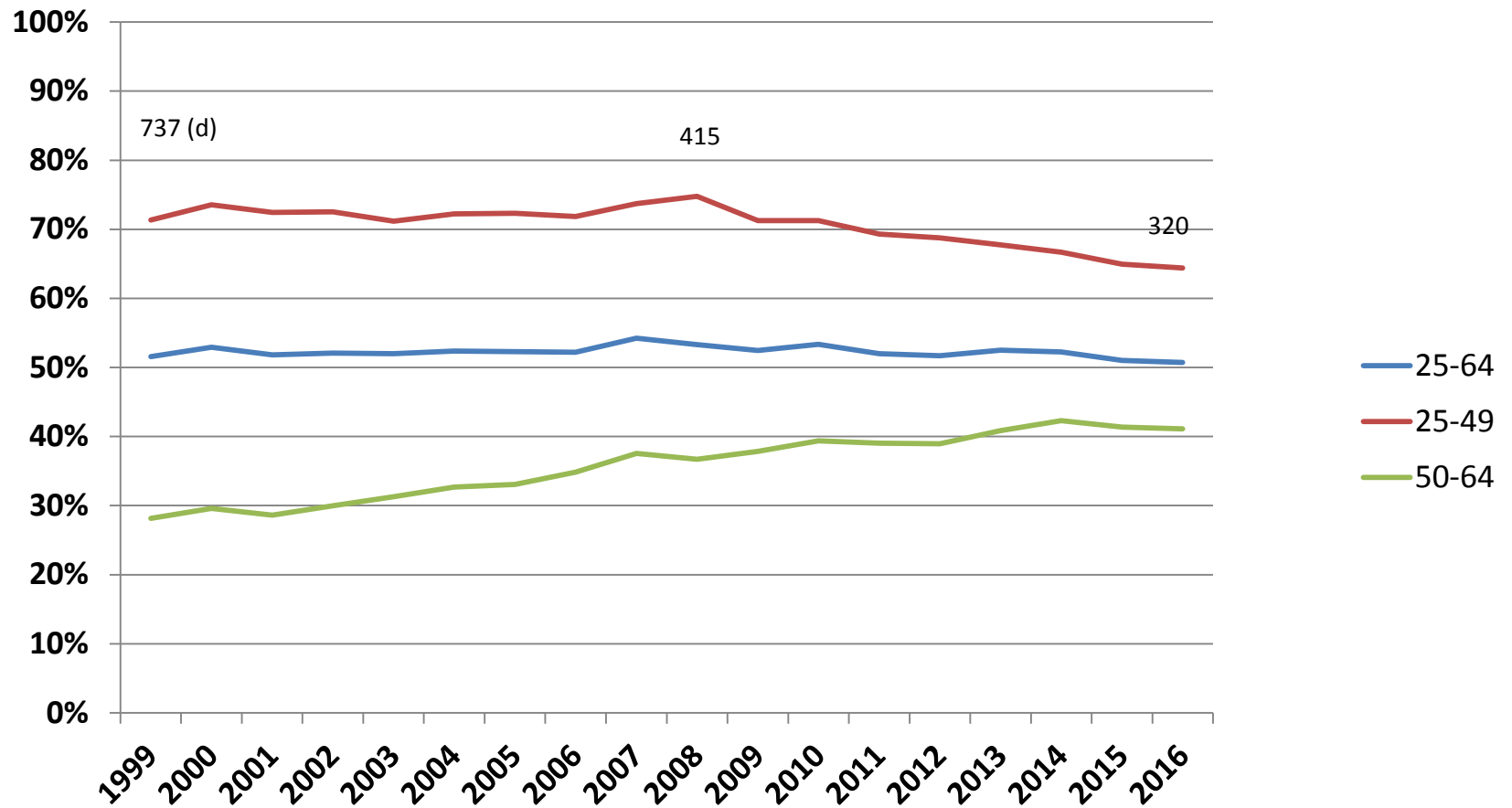

Verklaringen voor het verschil in polarisatie tussen België en andere landen

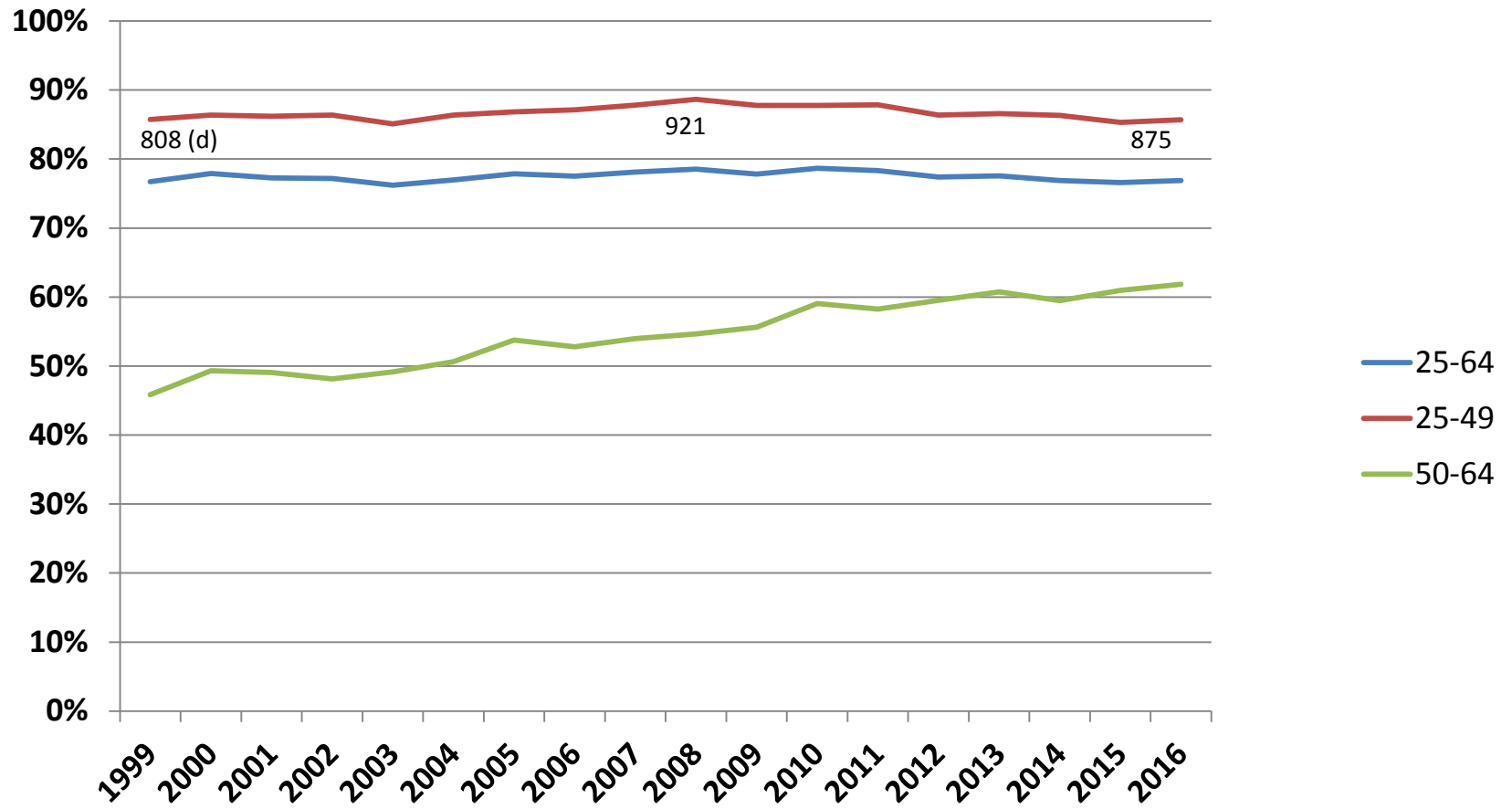
- Alleenstaanden:
  - Alleenstaanden hebben in BE een zwakker individueel profiel (geslacht, opleiding, leeftijd, herkomst, woonplaats)
  - De werkloosheidskloof tussen mensen met sterke en zwakke profielen is in BE groter dan in andere landen
- Koppels:
  - De werkloosheidskloof tussen mensen met sterke en zwakke profielen is in BE groter dan in andere landen
  - Meer homogamie in BE?

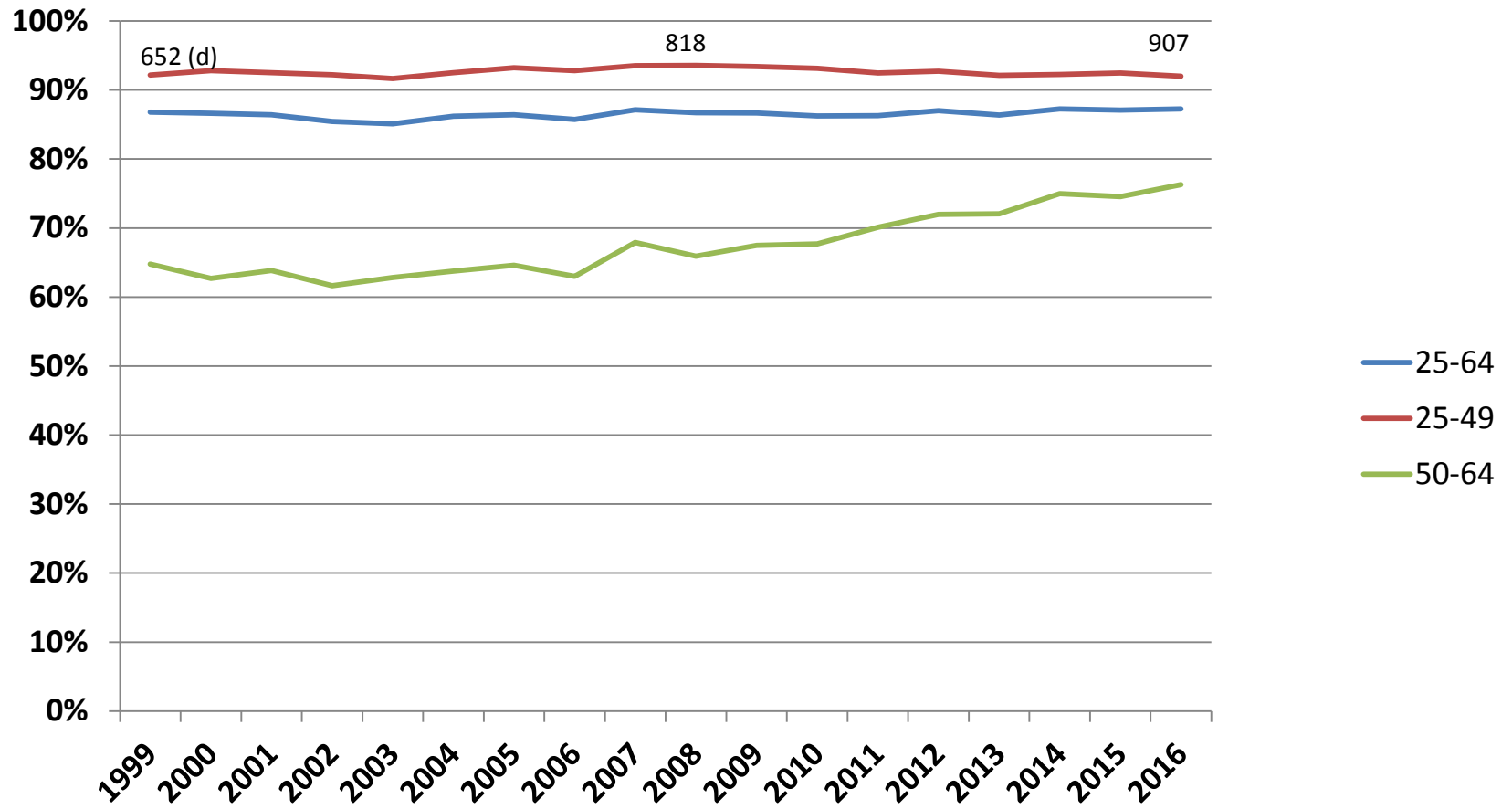
Laaggeschoolde mensen in Vlaanderen: werkzaamheid

Middelgeschoolde mensen in Vlaanderen: werkzaamheid

Hooggeschoolde mensen in Vlaanderen: werkzaamheid

Laaggeschoolde mensen

- Wie zijn deze mensen, wat zijn hun kansen?

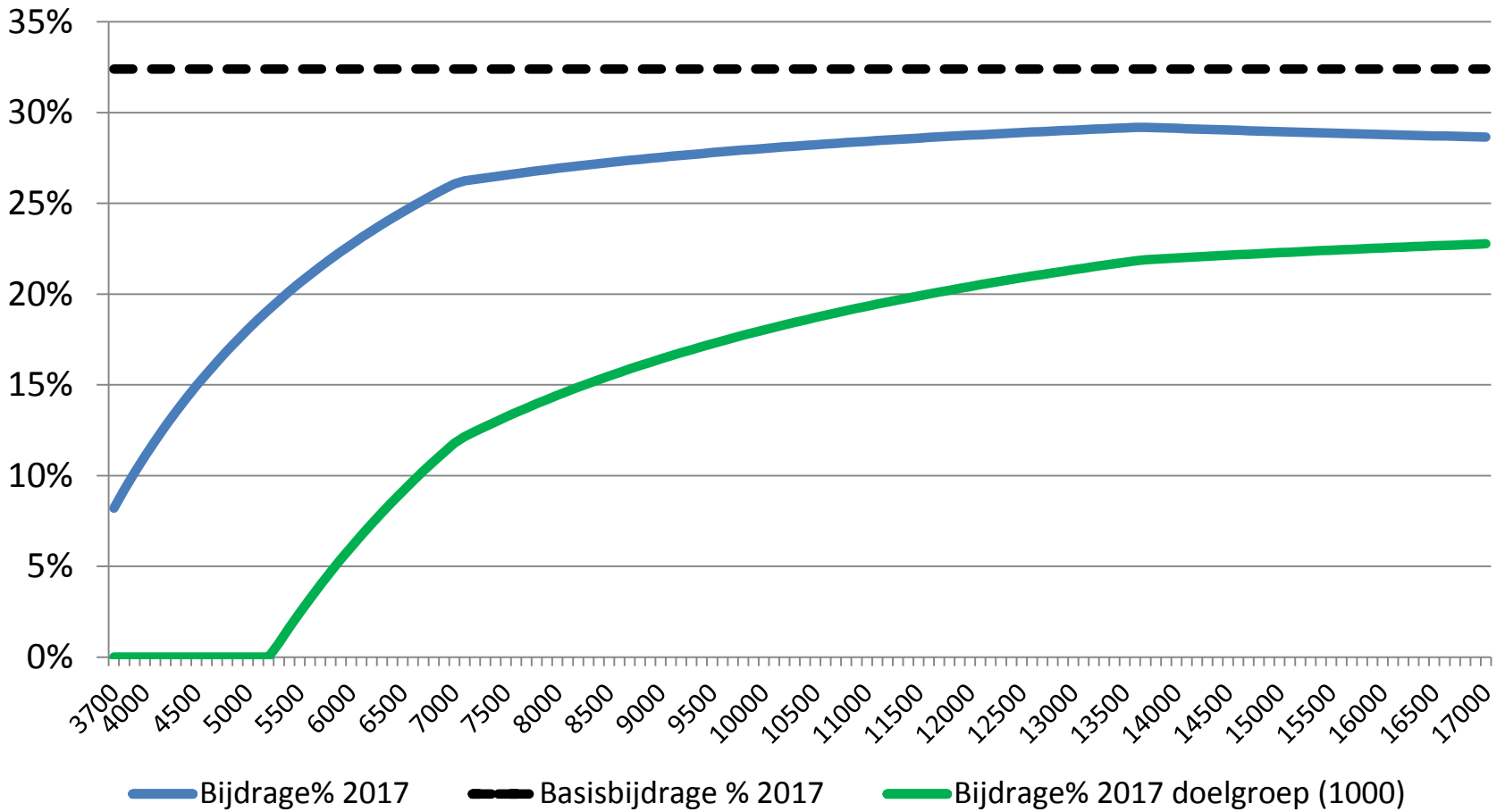
Laaggeschoolde mensen

- Wie zijn deze mensen, wat zijn hun kansen?
- Drie historische beleidslijnen sinds 2003-2004
  - Activering
  - Structurele lastenverminderingen en doelgroepkortingen
  - Dienstenc

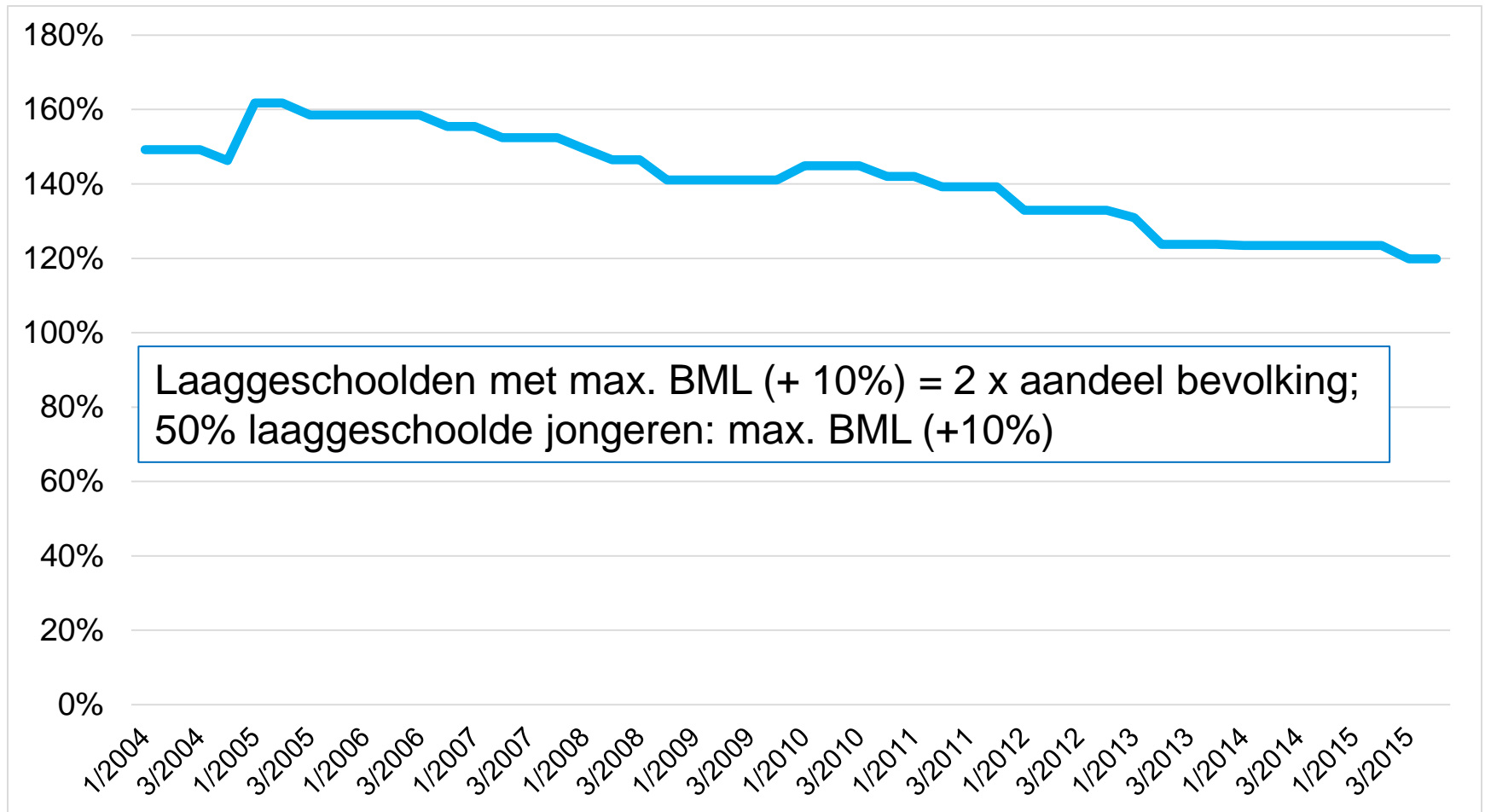
6de staatshervorming

Sociale economie

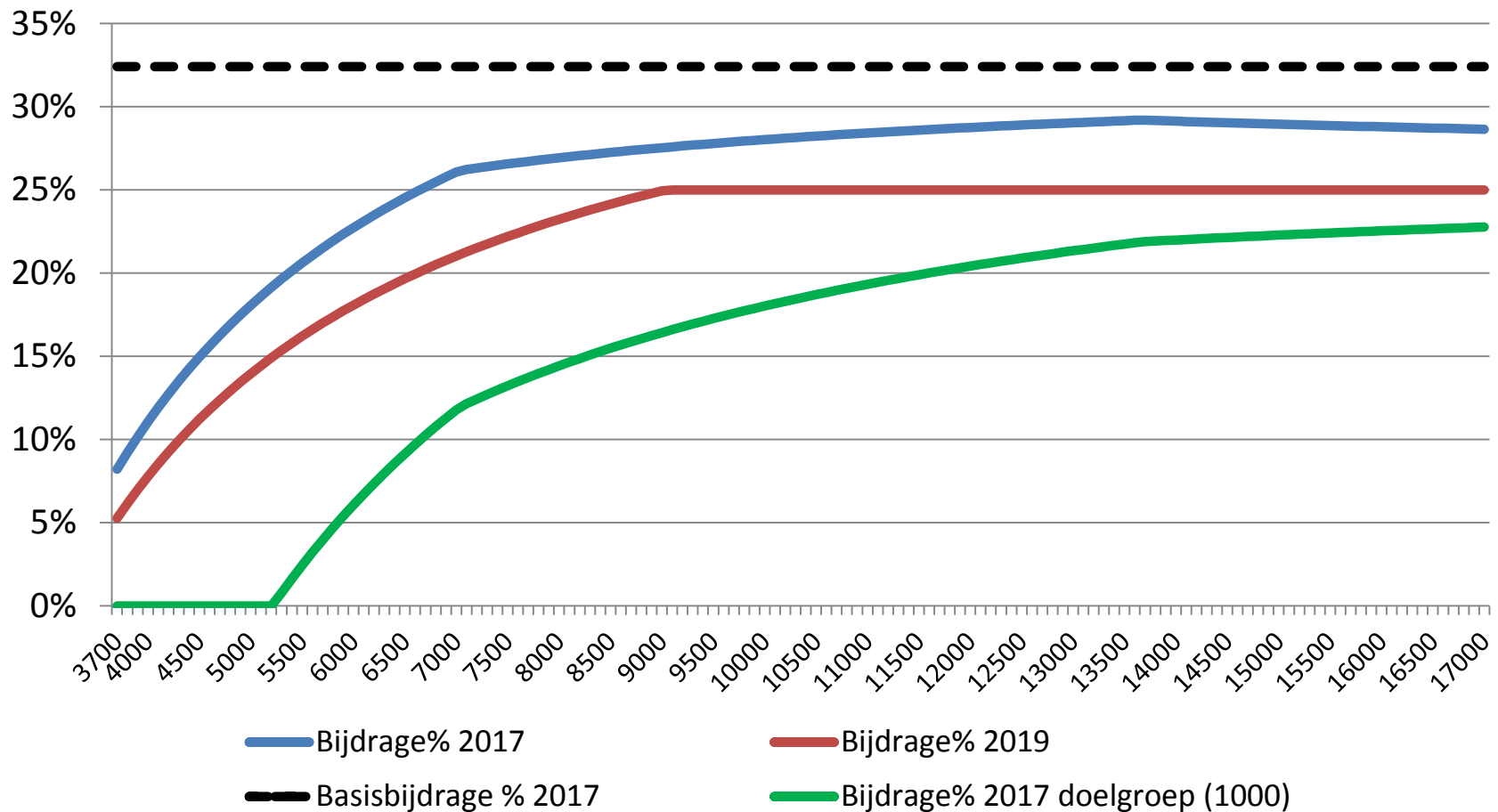
Bijdragepercentages in functie van het kwartaalloon (actuele situatie)

Verhouding tussen 'lageloongrens' en brutominimumloon in de federale lastenvermindering

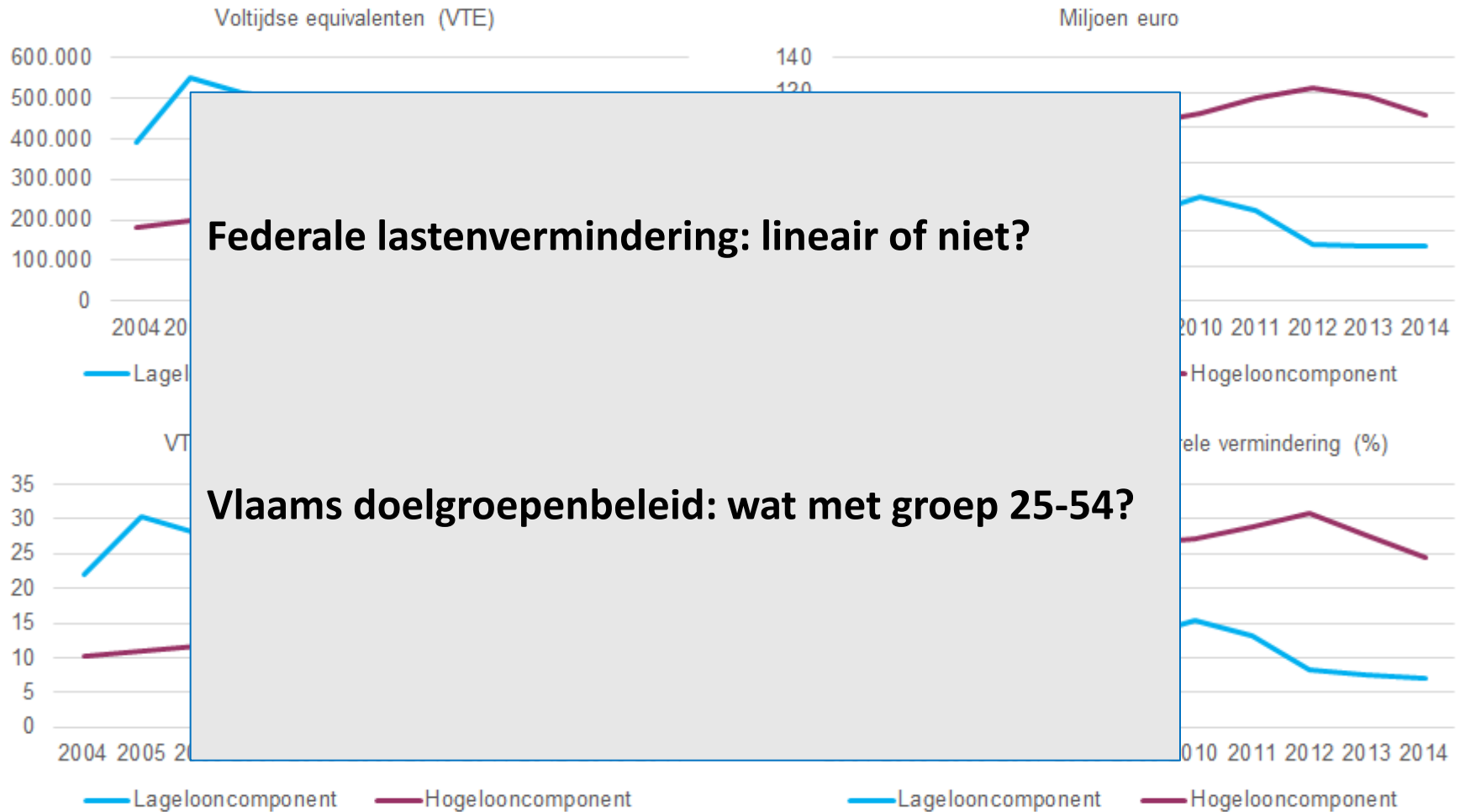

Federaal akkoord over 'tax shift': bijdragepercentages in functie van het kwartaalloon (actuele situatie en situatie in 2019)

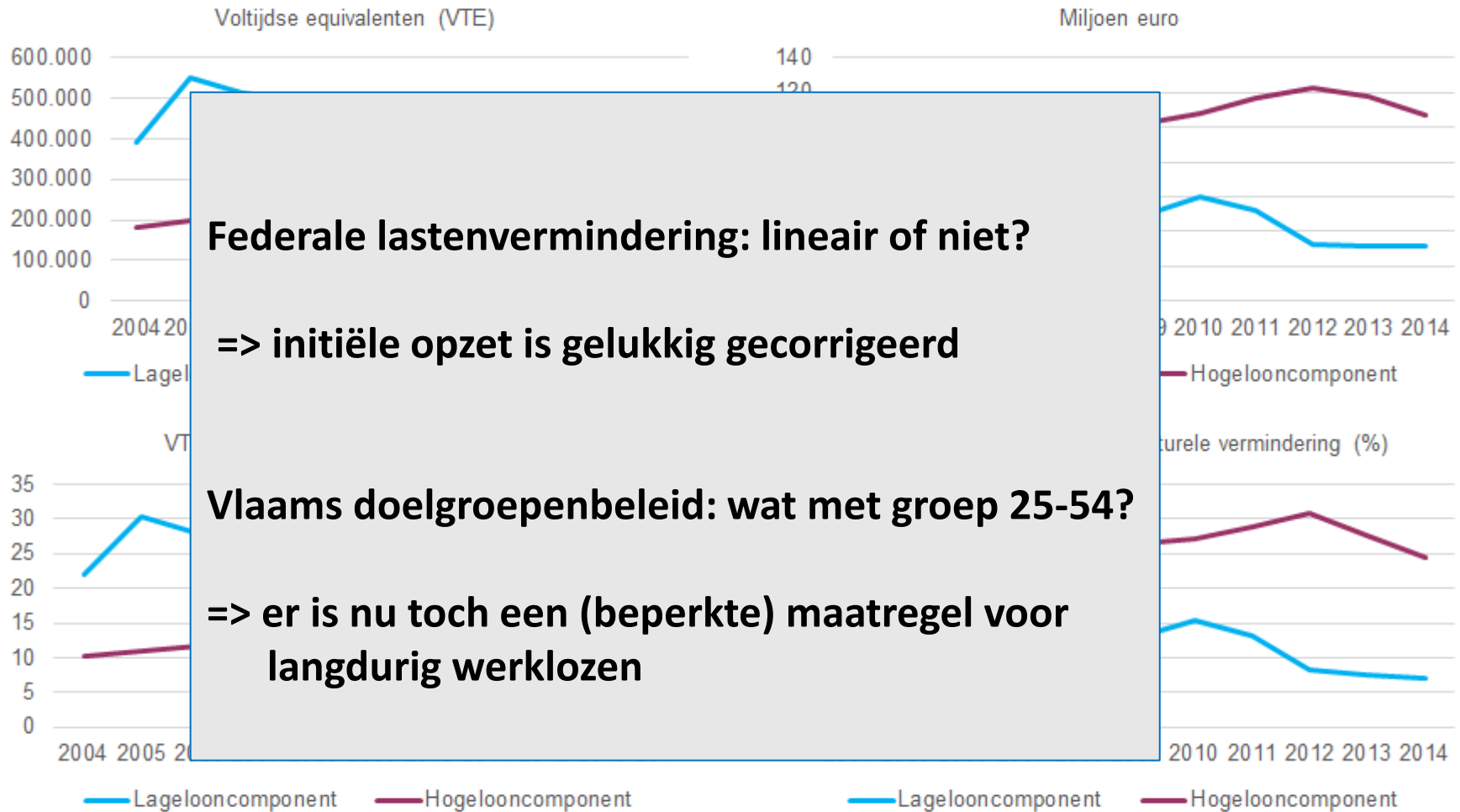

Evolutie van federale lastenverminderingen voor lage en hoge lonen

Evolutie van federale lastenverminderingen voor lage en hoge lonen

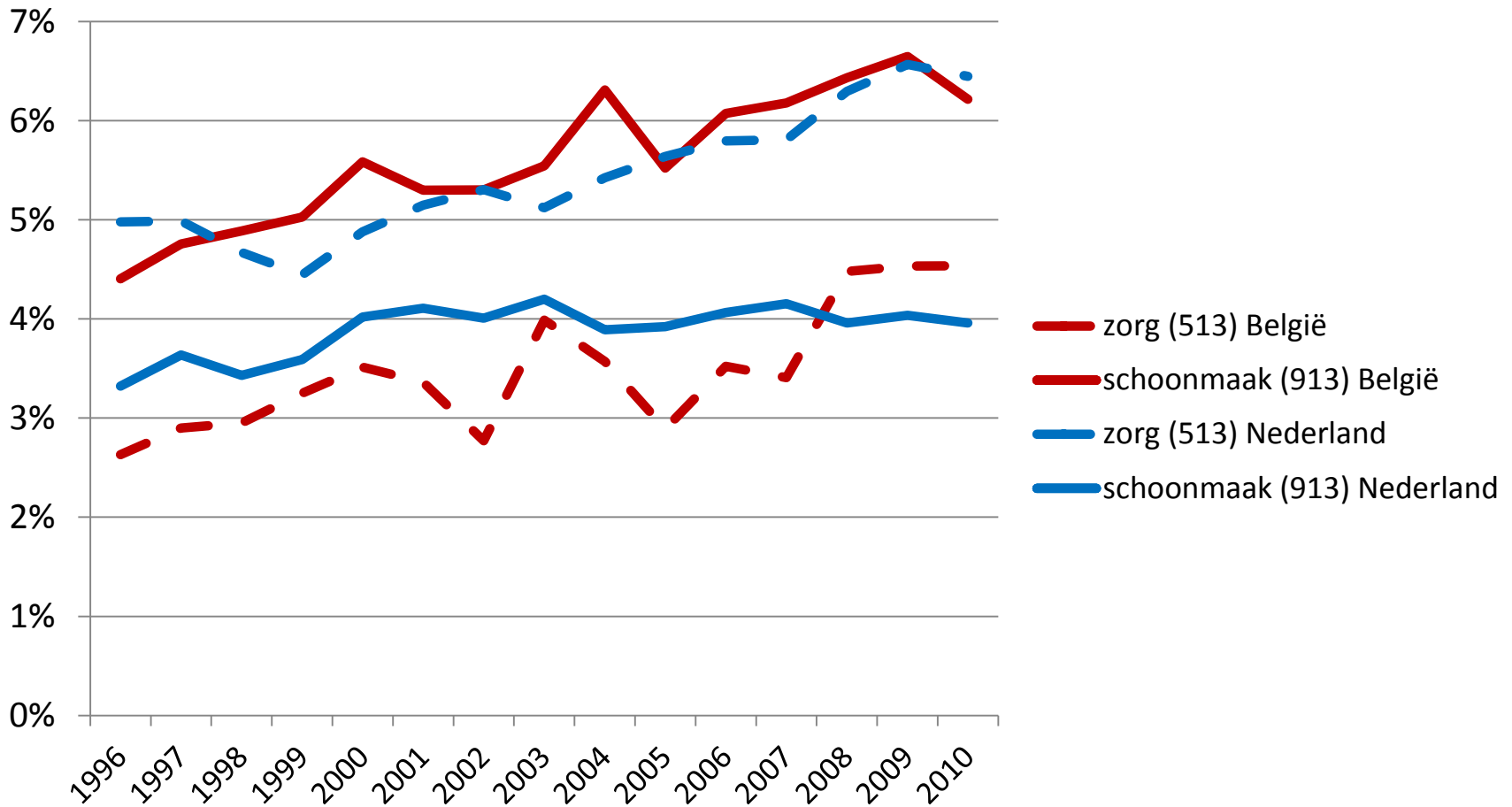

Bijdrage van dienstencheques in werkgelegenheid (op basis van scholingsniveau)

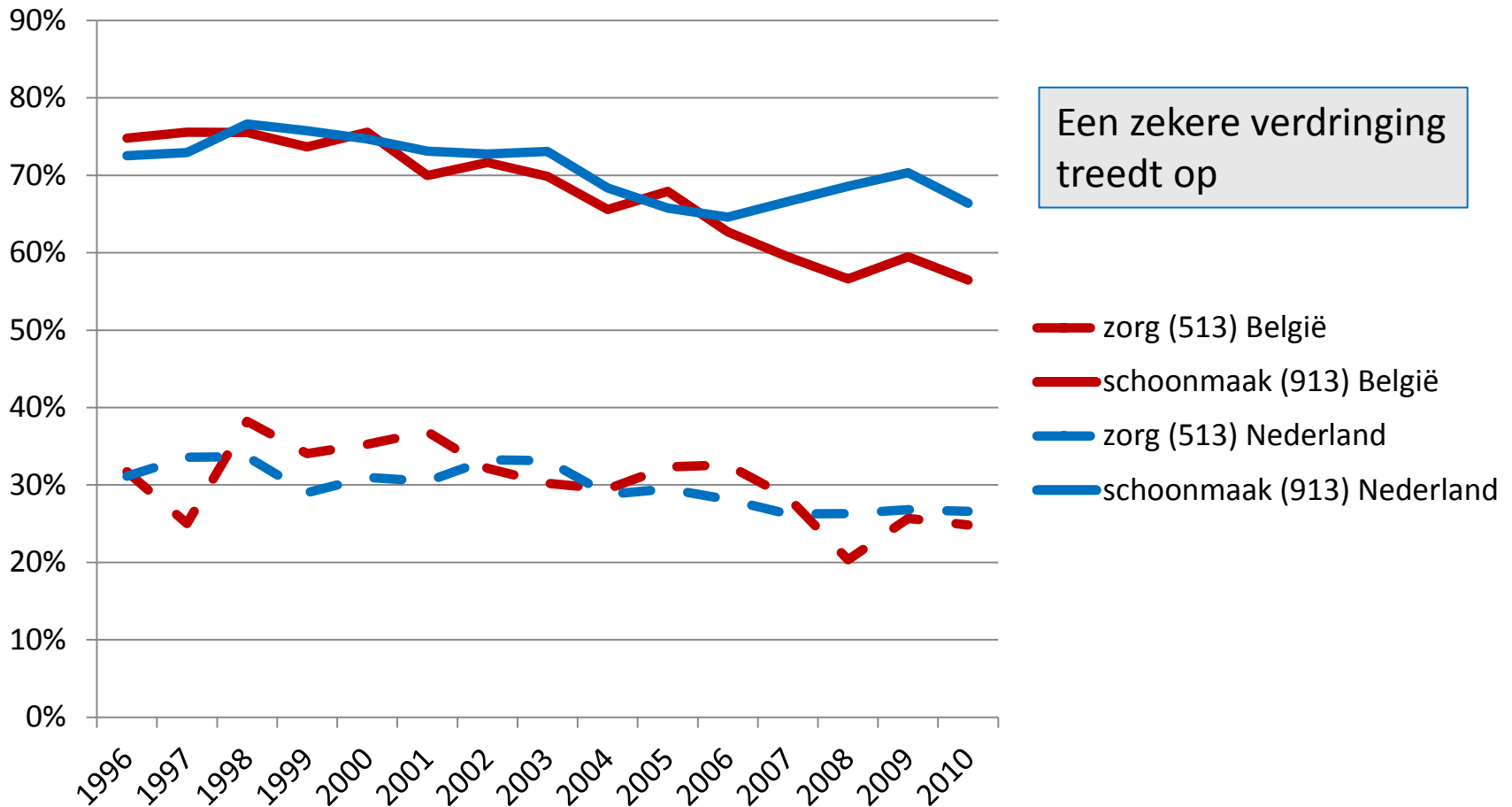
		Laaggeschoolden			Gemiddeld geschoolden			Hooggeschoolden		
		1999	2012	ver. 99-12	1999	2012	ver. 99-12	1999	2012	ver. 99-12
Primaire sector	AB	54.837	28.592	-26.245	30.417	31.177	760	1.556	2.757	1.201
Industrie	C	285.202	153.593	-131.609	306.843	315.351	8.508	54.822	64.862	10.040
"Profit"-marktdiensten (excl. dienstencheques)	D-N (excl. dc)	728.160	573.020	-155.139	1.051.527	1.319.043	267.516	236.550	423.046	186.496
Waarvan: Elektriciteit, water	DE	13.470	11.436	-2.034	21.638	26.174	4.536	4.341	8.623	4.282
Bouwnijverheid	F	135.528	110.479	-25.049	98.361	154.510	56.148	7.801	16.061	8.260
Profit-marktdiensten (excl. D-E-F en dc)	G-N (excl. dc)	579.162	451.105	-128.057	931.528	1.138.360	206.832	224.408	398.363	173.955
Overheidsdiensten + huishoudens	OPT	202.693	143.324	-59.369	445.048	523.381	78.333	113.539	181.261	67.722
"Non-profit"-marktdiensten	Q-S (excl. dc)	118.383	110.552	-7.831	313.641	448.917	135.276	89.601	125.899	36.298
Dienstencheques		0	62.043	62.043	0	43.353	43.353	0	5.198	5.198
Totale economie		1.389.274	1.071.124	-318.151	2.147.476	2.681.222	533.746	496.068	803.022	306.955

Ca. 1/5de van laaggeschoolde vrouwen die in BE werken

Aandeel vrouwen (25-64) in zorgjobs (isco 513) en schoonmaakjobs (isco 913), % van alle vrouwen (25-64)

Aandeel laaggeschoolde vrouwen (25-64) in vrouwen in zorgjobs en schoonmaakjobs, België en Nederland

Laaggeschoolde mensen

- Wie zijn deze mensen, wat zijn hun kansen?
- Drie historische beleidslijnen sinds 2003-2004
  - Activering
  - Structurele lastenverminderingen en doelgroepkortingen
  - Dienstenc

6de staatshervorming

Sociale economie: **groei stilgevallen sinds 2010-2011**

Een nieuwe beleidsimpuls is nodig, maar...

- Doelgroepenbeleid 25-54
  - Personen met een arbeidshandicap
  - Langdurig werklozen
- Toekomst van de sociale economie, buurtdiensten...?
  - Tijdelijke Werkervaring?
  - PWA – Wijk-werken?
  - Groeipad sociale economie?

Geen werkvloeren?
Alle hoop op snelle doorstroming?

- Dienstencheques
- Zorg en aanvullende thuiszorg

Uitkeringen
Toegankelijkheid gezondheidszorg

+ onderwijs: aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, scholen-VDAB

+ functies ontbinden (*job carving*)

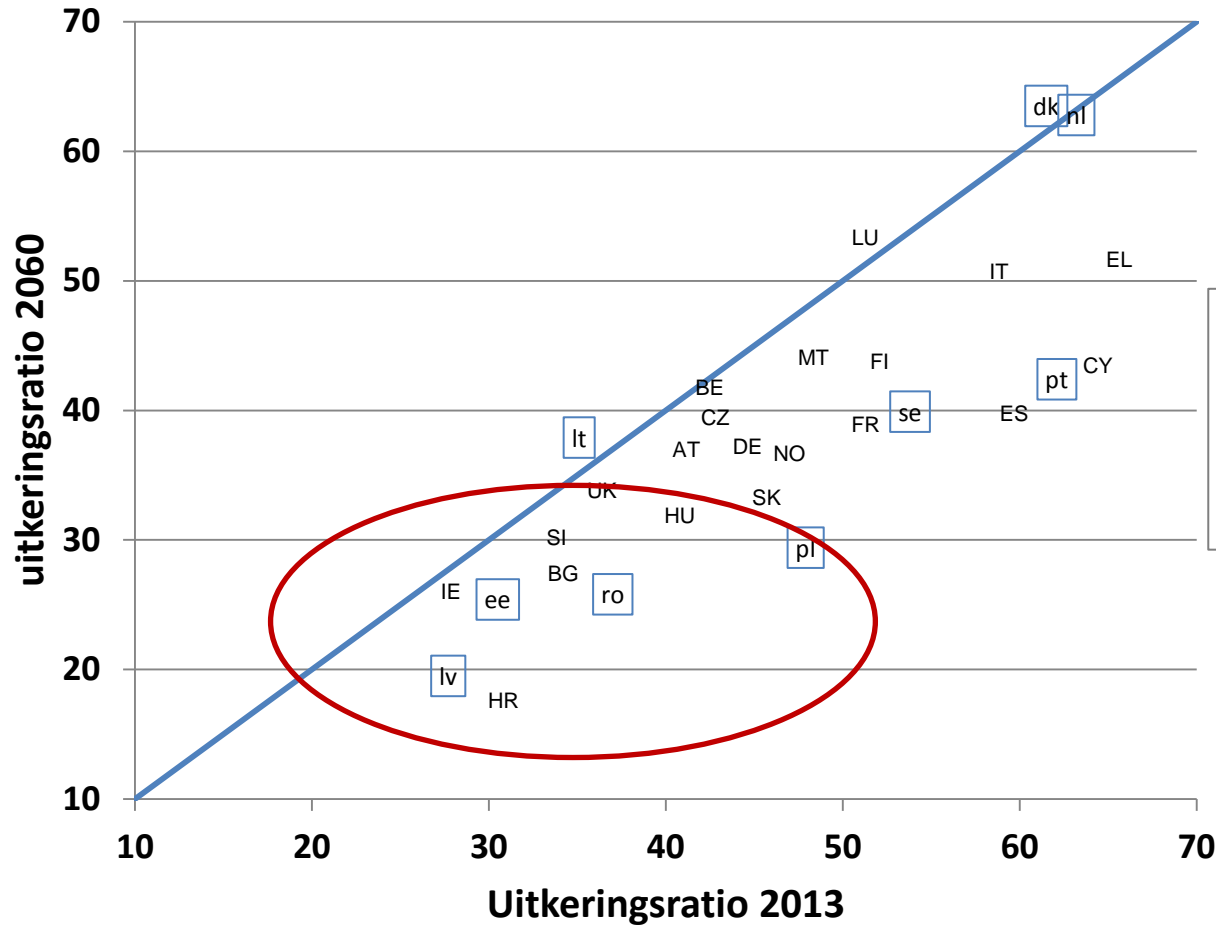
Onzekerheid: het pensioendebat

Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 (juni 2014)

- Consensus
- Geen alarmisme, maar...
- ... wel grondige, structurele hervorming => zekerheid bieden

Verandering in pensioen-uitkeringsratio, incl. private pensioenen (□)

$$\text{Pensioen-uitkeringsratio} = \frac{\text{gemiddelde pensioen}}{\text{gemiddelde loon}}$$

$$\text{Musgrave rule} = \frac{\text{gemiddelde pensioen}}{\text{gemiddelde netto loon}}$$

Het sociale contract: intergenerationele risicodeling

- Pensioenen = onzekerheden omzetten in zekerheden
- Opties voor risicodeling

	Defined benefit (vaste prestatie)	Defined contribution (vaste bijdrage)	Defined ambition (stabiele verhouding)
Fixeer...	Pensioen	Bijdragevoet	(netto) pensioen- uitkeringsratio
Economisch risico	Gedeeld risico	Gedeeld risico	Gedeeld risico
Demografisch risico	Risico voor de actieven	Risico voor de gepensioneerden	Gedeeld risico

Geen sociaal contract zonder maatschappelijk compromis en draagvlak

Bronnen m.b.t. ongelijkheid en arbeidsmarkt

- F. Vandenbroucke, Sociale ongelijkheid en beleid: de Belgische Case, *Christen-democratische reflecties*, jg. 4, nr. 1, maart 2016.
- V. Corluy & F. Vandenbroucke, F. (2015), *Huishoudens zonder werk in België*, Leuvense Economische Standpunten 2015/149, Faculteit Economische en Bedrijfswetenschappen-CES, KULeuven
- F. Vandenbroucke, Dienstencheques: een vraagstuk van erkenning, *S&D*, Jaargang 72, nummer 1, Februari 2015, pp. 32-41 – statistische bijlage op website S&D
- M. Dejemeppe & B. Van der Linden, Réduction des cotisations patronales: tout miser sur les bas salaires, *Regards Economiques*, Octobre 2015

Bronnen m.b.t. pensioenen

- European Commission, *The 2015 Ageing Report*, European Economy 3/2015
- Commissie Pensioenhervorming 2020-2040
www.pensioen2040.belgie.be
- Schokkaert, Devolder, Hindriks, Vandenbroucke, *Towards an equitable and sustainable points system. A proposal for pension reform in Belgium*, Discussion Paper Series 17.03 Department of Economics, KULeuven, February 2017.
- Schokkaert, Devolder, Hindriks, Vandenbroucke, *Het pensioen op punten: naar een nieuw sociaal contract tussen jongeren en ouderen*, *Leuvense Economische Standpunten*, 2017/162, Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen, KULeuven.

Alle publicaties: www.frankvandenbroucke.uva.nl